

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: bakalářská

Posudek: oponent

Práci hodnotila: PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.

Práci předložil(a): Lucie Školová

Název práce:

Poruchy vývoje dětské řeči a možnosti nápravy v podmínkách mateřské školy

1. Cíl práce

Tématem diplomové práce jsou poruchy vývoje dětské řeči.

Práce si klade následující cíle: poukázat na četnost narušené komunikační schopnosti u dětí předškolního věku v konkrétním zařízení na základě pohlaví a věku, rovněž jaká řečová vada je zde nejrozšířenější a jaké jsou možnosti nápravy – viz Úvod.

Stanovené cíle mají individuální charakter, výsledná data vzhledem k nepatrnému vzorku nelze zobecnit. Navíc zpracování těchto informací je natolik časově i jinak nenáročné, že není dostačující pro daný typ práce. Předkládaná bakalářská práce si tak neklade žádný cíl, který by mohl mít nějaký přínos.

2. Obsahové zpracování

Bakalářskou práci tvoří úvod, dvě kapitoly, závěr, resumé, seznam použitých zdrojů, seznam tabulek a grafů a přílohy.

V úvodu autorka zachycuje cíle, strukturu práce a velmi stručně metody práce. Na počátku úvodu je motto, které mělo být umístěno mimo odborný text, tj. na počátek samotné BP. Rovněž další část úvodu není vhodná, očekáván je odborný úvod k odborné práci, nikoliv předmluva s osobními důvody.

První kapitolu tvoří teoretická část, kterou významně poznamenal fakt, že autorka nechápe smysl doslovných citací, používá je jako okrasu, či jako důkaz, že držela uvedené dílo skutečně v ruce. Prokládá tak parafráze zbytečnými doslovnými citacemi, které nepřinášejí nic nového, obsahují myšlenky v literatuře běžné a vyplňují část textu, kterou by měla autorka napsat sama.

Autorka vůbec neověřuje informace, vždy čerpá z jednoho titulu – fakta převezme, pak použije další titul a využije z něho zase něco jiného. Klade myšlenky vedle sebe, nejenže je nekonfrontuje, ale ani s nimi nijak nepracuje, nekomentuje převzaté informace a nestanovuje vlastní tvrzení. V teoretické i praktické části bychom vlastní přístup autorky hledali marně. Konkrétní nedostatky:

1.1.1 – zbytečně je zmiňováno 8 stadií vývoje lidské psychiky, neboť se o nich dále nehovoří a místo toho je konkrétně představeno 11 stadií vývoje řeči (u nichž ale chybí zdroj). (s.3)

Na s. 3 je velmi chaotické vysvětlení kdo vychází z čí teorie: „Většina odborníků vychází z poznatků lékaře Prof. MUDr. PhDr. Miloše Sováka, DrSc. Některé jeho myšlenky jsou sice překonány, ale značná část odborníků na něj navazuje. Konkrétně Václav Příhoda nahlíží na ontogenezi jiným způsobem. Příhoda (1963) se zabývá vývojem lidské psychiky,...“ Následuje: „Sovák (1989) navíc uvádí tři hlavní činitele, které utvářejí osobnost dítěte.“

Na s. 4 je změť informací, které spolu nesouvisí – autorka pomíchala oblast chování a řeči, citace nesouvisí s tématem práce; autorka vůbec ve své práci vybírá citace náhodně, často bez vazby na téma práce (viz např. naprosto nevhodná citace na s. 3).

1.1.1 – pouhé výčty stadií, chybí vhodný komentář; navíc pojem ontogeneze není vůbec vysvětlen.

Na s. 5 je nelogické tvrzení, že pudové žvatlání u dětí je stejné na celém světě, pokud není součástí mateřského jazyka. Pudové žvatlání je vždy součástí mateřského jazyka, dokonce i křik a pláč, jak ukazují současné výzkumy.

Na s. 4–5 nelze souhlasit s tvrzením, že dítě v 1,5 roce má mluvit v jednoduchých větách o dvou až třech slovech X tříleté dítě nemusí mluvit a je to ještě fyziologické.

Nelze v žádném případě souhlasit s tvrzením „K porozumění řeči začíná docházet kolem 1. roku, kdy se dítě snaží porozumět obsahu verbálního i neverbálního projevu a záměrně vyhledává osoby a věci ve svém okolí.“ V současné době se prosazuje znakový jazyk pro kojence právě z důvodu, že děti se učí rozumět prakticky od narození, ale jejich mluvidla jim ještě řadu měsíců neumožňují vyjádřit své potřeby a komunikovat.

1.1.2 – chybí informace o fázi lezení, která je pro vývoj dítěte zcela stěžejní.

Dále je problematické čerpat informace o jazyce z literatury od neoborníků; pokud se vyjadřuje autorka k jazyku, pak musí čerpat z lingvistických prací. To neučinila, což přináší laický pohled na věc – viz tvrzení o výjimkách v jazyce (dítě si při osvojování jazyka neuvědomuje systém jazyka a nevnímá tudíž jevy „jako výjimky“).

Na s. 8 – nelogičnost doslovných citací – přímo nesouvisí s probíraným problémem.

Nelze také souhlasit s tvrzením, že „Náprava je možná jen tehdy, pokud se nevytvoří mluvní návyk.“ (s. 9)

1.2 – část obsahuje nenavazující informace, které jsou jen sepsány vedle sebe (včetně citací).

1.2.1 – autorka se zabývá jazykovými rovinami, měla tedy použít adekvátní odbornou literaturu (z lingvistiky), mohla se vyvarovat nedostatků; nelogické je řazení rovin.

Na s. 10 je nesprávné pořadí hlásek z hlediska vývoje (správně C, S, Z; Č, Š, Ž); zaměňuje pojmy výslovnost a nemluvnost; laické definování pragmatické roviny je až úsměvné: „Pragmatická rovina poukazuje na užívání řeči v praktickém životě, kdy si prostřednictvím řeči plníme své sny.“

1.2.2 – opět jen výčet informací bez dalšího zpracování.

Na s. 12 začíná popis jednotlivých poruch řeči, který ale nekoresponduje s přehledem na s. 11 dle Klenkové.

U dysfázie je z hlediska diagnostiky nejdůležitější sluchové vnímání a opakování slyšeného. Zde se ukazuje, jak je téma nevhodné ke zpracování pro laika. Informace jsou kusé, omezené a nepřináší nic, s čím by se dalo dále pracovat.

S. 13 (mutismus) – jsou i jiné příčiny, než uvádí autorka.

S. 19 (symptomatické poruchy řeči) – chybí stěžejní literatura od Lechty.

1.3 – bohužel v popisu systému péče chybí právě oblast školská.

1.3.1 – naprosto absurdně zpracované.

Část 1.4 mohla být konečně smysluplnou částí bakalářské práce – lze usuzovat, že by to byla část nejpřínosnější, z nepochopitelných důvodů ji však autorka nedokončila, respektive text ukončila doslova uprostřed věty (s. 23).

Druhá kapitola je označena jako praktická část bakalářské práce, přináší údajný výzkum, jsou stanoveny dokonce cíle výzkumu, výzkumný problém, hypotézy, výzkumný soubor, metody výzkumu a interpretace analýzy dat, shrnutí analýzy dat, rozsáhlé ověření hypotéz a zhodnocení výsledků. Na první pohled by se tedy mohlo zdát, že práce přináší nějaké kvalitní zkoumání s konkrétními výsledky, s nimiž se dále pracuje. Opak je ale pravdou, jedná se o nejnesmyslnější část celé práce. O žádný výzkum ani analýzu se samozřejmě nejedná, autorka zde nic nezkoumá, pouze sepsala několik známých údajů (kolik je v MŠ dětí, kolik z toho chlapců, kolik dětí a jakého pohlaví má řečovou vadu a jakou). Tyto údaje lze sepsat několika větami do kratičkého odstavce, nicméně autorka doslova rozpitvala těchto několik dat takovým způsobem, že z toho vytvořila pět tabulek, pět grafů a pět komentářů, čímž dovedla své počínání k absolutní absurditě. Její počínání hodnotím jako zcela nepochopitelné a raději nebudu tuto část více komentovat.

2.6.4 – podkapitola je opět ukázkou toho, jak by laik neměl psát o něčem, čemu vůbec nerozumí. Autorka uvádí postupy nápravy poruch řeči u hlásek L a R, které jsou buď chybné, nevhodné či dávno překonané. Podrobný rozbor nesmyslného návodu by zabral dalších několik stran textu, a proto od něj upouštím – uzavřu to tvrzením, že neexistuje jeden univerzální postup, k dětem je potřeba přistupovat individuálně a vyvozovat hlásky dle aktuálního stavu dítěte (mám na mysli jak stav mluvidel, tak stav sluchového vnímání), což ovšem musí provádět odborník, který je též vynikajícím diagnostikem.

Práci završuje závěr, autorka ovšem nemá ponětí, co by měl obsahovat, a tak jen provedla přepis obsahu.

Co se týče příloh, jsou nepůvodní – ale neobsahují odkaz na zdroj.

3. Formální úprava

Forma práce odpovídá co do kvality/nekvality obsahu práce. V první řadě je psána v 1. os. sg., což je naprosto nepřijatelné. Autorka nerespektuje formu odborné práce, její nadčasovost, odosobnění atd. – zcela zjevně nemá vůbec představu o tom, jak má text odborného funkčního stylu vypadat. Celkově je vlastní projev (mimo opisů z odb. lit.) chudší co do rozmanitosti slovní zásoby, ta se stereotypně opakuje. Text je mnohde komplikovaně stylizovaný. U parafrází autorka neuvádí vůbec stranu, z níž čerpá – takže je obtížné v dané monografii informace dohledat.

Zásadní problém je výběr literatury, která v některých případech nesplňuje potřebnou odbornost a kvalitu. Pro bakalářskou práci je nezbytné vybírat vědeckou literaturu, což se autorce nepodařilo, neboť hojně využívá informací z literatury populárně naučné. Uváděné informace jsou pak zjednodušené, různě zkreslené, až dokonce nepravdivé.

Dále uvádím výčet některých nedostatků:

Zvolené písmo je nevhodné, neboť není určeno k tištěné podobě textu.

Autorka mnohde tříští text do zbytečných podkapitol (nap. s. 33).

Chybně nadpis na konci strany (s. 9).

Chybí zarovnání do bloku (s. 26, 30 aj.).

Překlepy (s. 17, 19 aj.).

Chybně velká písmena, např. dyslalie (hojně), v titulech.

Interpunkce je chybně skoro na každé straně, někde i mnohokrát na stránce; zejména výčty neumí autorka zapsat správně; (např. s. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15 atd.).

Gramatické nedostatky, zejména chybné koncovky (např. s. 2, 8, 12 atd. – i opakovaně na stránce).

Pravopisné nedostatky (např. s. 2 – i opakovaně na stránce).

Autorka nerozlišuje spojovník a pomlčku – užívá je nahodile.

Chyby ve slovosledu nejsou výjimkou.

Na s. 16 přechází text do heslovité podoby.

Užívá nesrozumitelné či chybné výrazy (např. větosloví, dysfazik).
Nevhodné je citové zabarvení (např. s. 21).

4. Stručný komentář hodnotitele

Téma předkládané bakalářské práce je velice široké, vhodné pro rozsáhlou monografii, nikoliv však pro bakalářskou práci, a to zákonitě přispělo k nedostatkům této práce. Autorka provedla pouhý sklad parafrází a doslovných citací, bez dalšího zpracování, navíc jejich výběr není mnohde nejlepší. Tzv. výzkumná část BP je její největší ostudou.

Je škoda, že se autorka nezaměřila více na oblast prevence a konkrétních činností pro rozvoj dětí – zde je evidentně potenciál, který nevyužila. Byť nejsou didaktické materiály v příloze původní, umí je autorka vybrat vhodně, stačilo tedy přidat originální materiály a rozvést metodickou část, vznikla by tak jistě kvalitní původní práce.

5. Otázky a připomínky doporučené k bližšímu vysvětlení při obhajobě

1. Hned v úvodu své práce píšete (cituji i s chybami): „*Jsem přesvědčena, že nezastupitelnou úlohu, při správné výslovnost hlásek, i rozvoji slovní zásoby dítěte, má literatura pro děti a správný řečový vzor.*“ Uveďte tedy argumenty na obhajobu svého názoru, že literatura pro děti má významný vliv na správnou výslovnost hlásek.
2. Uveďte, jak souvisí narušená komunikační schopnost s fylogenetickým vývojem řeči (viz s. 3).

6. Navrhovaná známka: d o b ř e

Diplomovou práci ještě doporučuji k obhajobě.

Datum: 25. 8. 2016

Podpis:

PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.
KČJ FPE ZČU